

NORDENFLYCHT, HEDVIG CHARLOTTA

**Tankar om låfskrifter öfwer de döde
skrefwen til herr K jemte åminnelse af Irene
på svensk vers. =Anon=. Stockholm, tryckt
hos Lars Salvius. 1749.**

Stockholm
1749 :

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

NORDENFLYCHT H. Ch.

Tankar om läskrifter öfver de döda

Ex. A

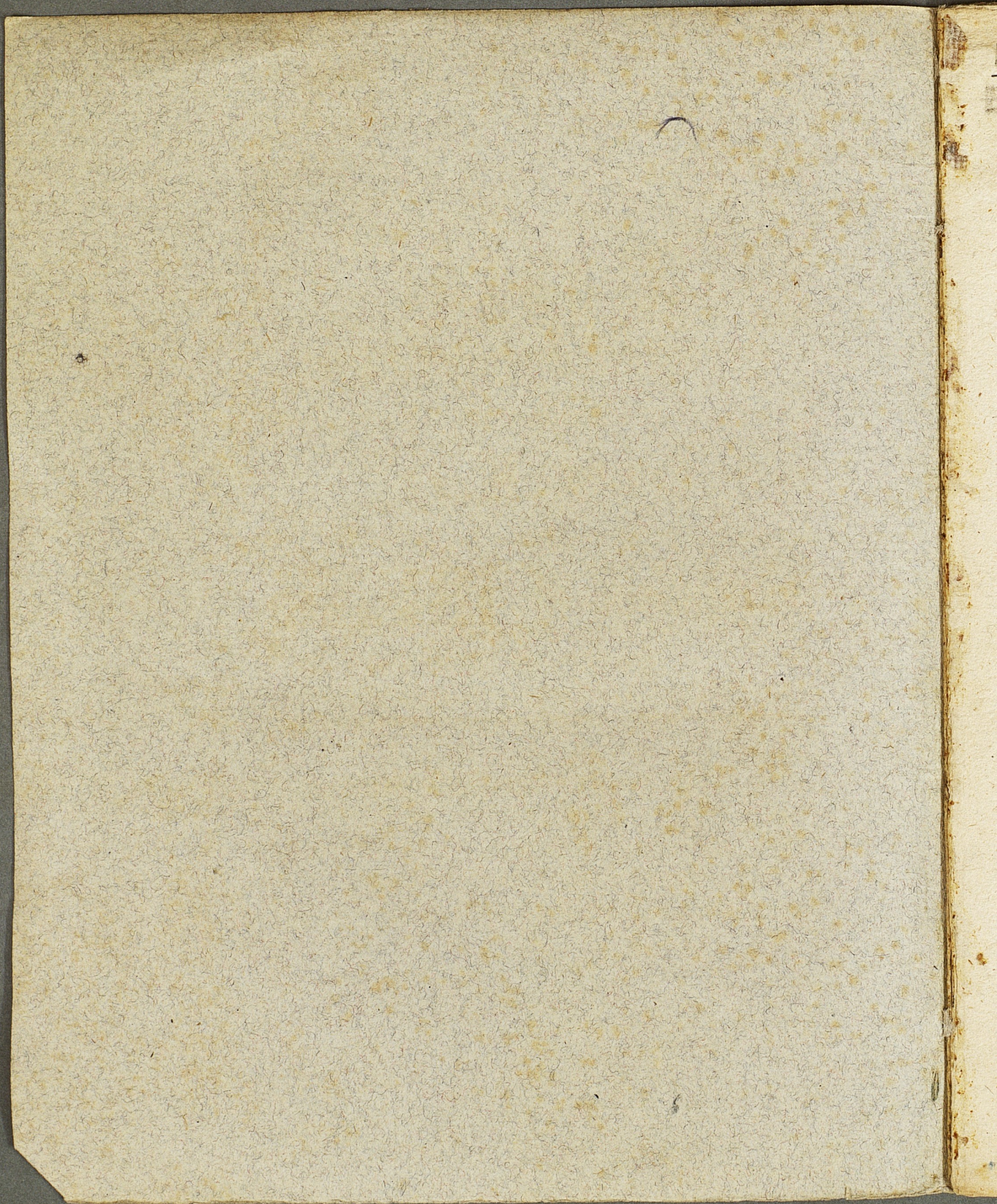
Kitt. Lr.

(22)

1700-1829

Sthlm

1749

NORDENFLYCHT, H. Ch.

E. A.

sv. Saml.

Vit. Sv.

(Br.)

1700-1829

Sankar

Om Läsfrister öfver de Döde

Skrefven til

Herr K***

Jemte

Aminnelse af IRENE

På Swenskt Vers.

SEDERHOLM,
Tryckt hos LARS SALVIUS, 1749.

1810

THE UNIVERSITY OF

EDINBURGH

1810

1810

EDINBURGH

1810

1810

Til Herr K***

Det är dig nogsammt bekant, min wärde wän, huru allmänt den seden är antagen i alla tider och i alla land, at efter de döda upresa Minnesmärken, prisa deras lefnad och stadfästa deras namn emot glömskan. Ingen ting wore onödigare, än bewisa denna sanning. Man kan icke neka, at ju denna plägsed är billig och har sin början och uphof af förtjenst, tacksamhet och wänskap: Skulle ock kunna uträtta mycken nytta, nämligen upmuntran til dygd och loflige gerningar, om en opartist sanning där finge råda,
22 samt

samt smickran och egen nytta woro skilde deris från. Men oförtjent beröm på de dödas mull är nu rätt så säkert och allmänt, som tadel öfwer de lefwande: och det ordspråk, at ingen är god förr än han är död, sannas gemenligen.

Detta misbruk grundar sig, som alla andra, i människors blinda egen-kärlek, falska begrep och orätta omdöme. De aswundas öfwer Dygden rätt så snart som de förargas öfwer lasten. Den ena är dem ofta til så mycket besvär som den andra. Deraf kommer, at dygd och odygd hos de lefwande måsta delen anses efter det interesse, som andra hafwa at höja eller minska densamma. Deremot som de döda ej mera äga någon del i de lefwandes samsund, äro ingen i wägen och kunna hwarken minska eller öka för dem någon förmån, blifwa de fritt lemna-de för aswund och tadel å ena sidan, samt af weld, smickran och winst gerna uphögde på den andra. När man således beser de astlednas U-re-stoder och minnes-runor, hwad stora dygder och förträffelige personer der asmålas, skulle man billigt tro, at människorna öfwer alt woro goda och fullkomliga, och at werlden wore upfylld med klokt och dygdigt folk, hwilket dock

dock beflageligen förfarenheten nekad; Så at man i anseende der til ej mycket kan lita på desse präktiga försäkningar, som lemnas om de aflednas dygder och förtjenster.

Det nyttiga ändamål, som är sanningens seger och dygdens befrämjande, försvinner härigenom; ty de klarhynte och goda kunna ej taga någon uppbyggelse af falska målningar: De ofunnige och elaka styrkas i deras fel, emedan de finna deras räkning wid, at på så lätt sätt erhålla loford efter döden.

Det wore derföre at önska, det en sådan sedwana, som genom detta missbruk blifwit mera skadelig än god, kunde bringas i den ordning, at hon swarade til sitt ändamål. Om den reglan bland oss wore uprättad, at aldrig i våra Lof-dikter wika ifrån sanningen, och at et oförtjent beröm ansågs, som den största förwitelse, hwilket det ock i sanning är: Hwad upmuntran och belöning wore det då icke för de wärdige at erhålla et godt loford?

Den lärde och sinrike Baron HOLLBERG beskrefwer, i sin underjordiska resa, Potuanernas sätt, at berömma deras döda. De uprepade den aflednes både dygder och fel; hwilket tjänte

så mycket mer til den affigt de hade at göra dygden älskwärd och lasten wederstyggelig, som fläckar på en förträffelig målning sticka illa af: Så at när man ser stora och berömmvärde gerningar blandade til äfwentyr med stora fel, samt en ädel och god Character af någon särdeles swaghet fördunklad / intrycker det i alla sinnen så mycket ifrigare upsät at efterfölja det förra, som at wakta sig för det senare.

Att wilja göra detta artigt upfundne och nyttiga sättet möjeligit ibland oss, skulle, kan ske, synas förgäfwes, sedan war läckra egenfärlig blifwit tilwänd, at födas och fågnas af smickran: Och som det är oss mer angelägit, at synas än wara dygdige. Jag wil ock medgifwa, at det skulle ännu låta sällsamt och stöta de förjande wänner och anhöriga, om i en Grafskrift, ansedd efter wanan, som et witnessbörd om den dödas goda egenskaper, skulle finnas tillika des fel och swagheter upteknade.

Et medel, at undwika detta och tillika erhålla det goda ändamålet, wore, at wid hela målningen af den döda, ej utesluta något mer än des namn. Wore personen lofwärd, så kunde den inrättas ganska kändbar, och åter
twärt

tvärt om. Ja, omständigheter, ämbeten, dygder och sinnesgåfvor, utförda af en stickelig hand, skulle lätteligen röja originalet: Lika som, när man wore nödsakad at affskildra något mindre godt och fullkomligt, en liten skugga afwen så lätt kunde bortgömma personen, och allena des gerningar föreställas.

Man kunde säga, at här af förlorade en wärkelig berömmwärd den glants, som borde följa des namn, och efterwerlden skulle ock då tillika famla i mörker derom; Men som slike sannings-skrifter då ej woro inrättade så mycket för wise personers beröm, som för allmän nytta, och snarare kunde anses för moraliske än panegyriske, så wunnes derigenom et större mål, än det man förlorade. En rättssint skulle det ock mer fågna, at hans lefnad kunde tjäna til allmänt efterdöme, än om hans namn lyste i odödelighet, sedan han ej kände deraf hwarfen ondt eller godt.

Konungars och hjeltars bedrifter, samt lärde Mäns äminnelser äro ock snarare ämne för Historie-skrifware än för Skalder, och synes dertföre egenteligen tilkomma dem, at lemna werlden slika bilder.

Til prof, huruwida detta är möjligt,
 ser du här, min kära vän, Irenes Minnesstod.
 Hennes handlinger äro här icke så mycket uptek-
 nade, som fast mer de betraktelser man kunnat
 göra sig af hennes fel och dygder, lidande och
 olyckor, samt i synnerhet des inwärtas til-
 stånd wid dödsstunden. Et ämne, som kan
 hända torde tjäna någon til nytta; ty der til
 är det förnämligast slystadt. Om du som en
 wärkelig Sannings älskare med ditt rena om-
 döme gillar det, så winner jag twänne
 ändamål och et dubbelt nöje.

Äminnelse af IRENE.

På är på denna skådeplan Ditt lefnads spel förbi,
Irene! går Du från vår dag förr än Du aston finner?
Din lefnads, som Din lyctas Sol förmodt knar och
nedrinner
Så snart: Uch skulle lifwet lik Din lust så stackot bli!
När alt hwad hjertat fågna kan, drogs undan för Ditt hjerta,
Det måste lednas, tåras bort, och ändtlig dö af smårta.

Hur olift öde ha wi här! Hur sållsamt är vårt lopp!
Du UnderMagt, fördolda hand, Du som vår lufs tråd spinner,
Har Du oss förelagt et wist det ingen undfly hinner?
Har Du ehwad oss händer, som nödwändigt, teknat opp?
Ell' släpper Du vår lefnads töm och lemnar åt oss sjelfwa,
Wårt klena skepp på hafwets widd bland wåg och klippor hwälfwa.

Si swage! huru sike wi på detta låga flot,
Hwars härlighet så mycket med vår lystnad sammanstämmer,
Hwars brister åfwen drabba oss och föda qwal och jämmer,
Utgöra för oss ondt och godt och wårka med och mot?
Här bilda alla hwar för sig sitt systemål, sin lycta,
Allt efter som de ernå dem, de sig ock sälla tycka.

Du blandning utaf ljus och mörkt, sällsamme människolif!
 Du ordningsfulla Labyrint! Verld, Du vår lifstids bana,
 Som wårka skiftwis på hwarann: De skapte ting upmana
 Wår åtra, at omfatta dem: Så är wår tidsfördrif
 I tiden, at bese all ting, behaga och besittja;
 Wi skapte i Naturen å, och den för oss at nyttja.

Men denna Männko-rättighet hur olit blir han här!
 När en til sina nöjen tycks Naturen sjelf befalla,
 Och njuter alt hwad åskas kan utaf des lustar alla,
 Om bröd til lifwets uppehåll en ann' ej säker är:
 När hålsa, magt och öfwerflöd det ena stoftet följer,
 I smärta, armod och föragt det andra sig fördöjer.

Nån' det wårt egit göromål, wår gernings påfölgd är?
 Förfarenhet! Du werldsens hus, Ach! kom och lägg å daga,
 Hur' ofta bästa gerning måst de wårsta fölgher draga:
 Hur' wett, försigtighet och flit til skada utslå plår:
 Hur' största wågspel lyckas bäst och ingen borg är säker
 För händelser, som up och ned wårt lif i omkast wråker.

Men et är mera underwårdt, förmörkar tankan platt:
 At en och samma gerning ej en lika påfölgd åger;
 Den enas dygd bereder sig lycksalighetens låger
 Och får med sin försigtighet den yra lyckan fatt;
 En annan, prydd med lika dygd, förgåfives henne söker,
 Med arbet, möda och förtjänst, sin motgångs högd föröker.

På lika sätt en modig last till högsta lycka går
 Och röner hennes hand i allt dess anslag liksom dyrka:
 En annan lika djerf och stor med samma konst och styrka
 Till undergång, fördärf och nöd hans göromål utslår.
 Ett fel, en dygd till lyckans spets den ena högst uprycker,
 Det samma fel, den samma dygd en ann' i stoftet trycker.

Så fällsam irrgång är vårt lopp, vår werld så mörker är,
 När wi med högsta agtsamhet de yttre ting betrakta,
 Och lika noga innom oss uppå vårt wäsende agta,
 Beser vårt hjerta, vårt förnuft, vår lustar och begär,
 Hur' allt hwart annat räcker hand och fram till målet drifwer:
 Hwad slute wi? Allt detta allt oss obegripligt blifwer.

Första åsyn tänke wi allt utan ordning ser,
 En slump syns tidens gång och lopp: Wi ifras i vår yrrel,
 För all den orätt, brist och nöd, och märka ingen styrfel
 Utaf en hög och ewig magt, hwars orsak man ej ser.
 Hur' kan oändlig godhet här så mycket ondt tillåta?
 Hur' kan willfarelse och fel till högsta ordning båta?

Nen lik, som ögat swagt och klen en stjerna skådar an,
 Och dömer hennes storlek af den widd det innefattar,
 En hel och snart omätlig werld blott som en tärning skattar,
 Och utom högre kunskaps ljus ej annat sluta kan;
 Så ock ett slögt och ändligt wett, hur' litet kan det himna,
 Allt utom sina gränstor gå och sammanhanget finna?

Den starka hand, som styrer allt, långt högre är för oss,
 Mer obegriplig, längre skid ifrån förnuftets öga,
 Din stjernan i sin högsta gång uti det hwällda höga
 Är för vår syn, än hwar en sol af wintergatans blöf,
 Som skönjas knapt, ej räknas må af mänsklig konst och snille,
 Men är likväl och wittna nog om man dem neka wille.

Är mi ett skapadt wärk för högt och för vårt wett för stort,
 Naturens gång och hemlighet så litet af oss känder;
 Hwad under om den är fördold, som tid och werldar wänder?
 Som til sin början ewig är, som allt af intet gjordt;
 Sku wi förstå hans göromål och se hwart ut de systa;
 Hur kunna matkars klena syn sig up til Solen lyfta?

Äch! håpna, usla människo wett, och stadna i ditt hot,
 Gack högnod och otålighet uti Er wannagt neder;
 En ewig wisshet likafullt i ewig ordning leder
 Hwad han har gjort, oagtadt allt ditt mörker och ditt knot.
 Ja, säger du, det är hans magt; Men hwarför har han gifwit
 Mig känsla utaf ondt och godt, at det min plåga blifwit?

Äch! därför at hans mål är stort, och du har början fädt,
 Ei för et mi, en hastig blink i tidens korta ställning,
 Som medel til din sällhet är, men ej din wedergällning;
 En prydder wäg, men ej ditt hem; en förstad til det flott,
 Som ljus och salighet beredt, och ewigheten strandar,
 Som innesluter åtskid rumm för alla skapte andar.

Hvi tröttas du af några steg för detta höga mål?
 Och kallar ond en gång, som dig til ewig lycka leder?
 En öfning mer ell' mindre swår, som doct ditt wål bereder;
 Hwi är den känslan doct så öm och här så litet tål?
 Som ej är gjord så fin och hög, at tidens skatter winna,
 Men för fullkomlighet, at Gud det högsta goda finna.

Tiden sök då icke det, som aldrig winnes der,
 Beständig ro, förgåfwes det här nedre efterlikes:
 Ej någon jordisk sällhet med waragtighet förlikes,
 Ehuru ljuf hon synas må, hon doct förgånglig är:
 En brist, som blandar fruktan in i alt hwad sinnet nöjer,
 Som under ägande och hopp sitt wåld doct lika röjer.

När altså otillräckligt är, at wärkligt nöje ge,
 Hwad är det då för toma skal, som wi ge namn af lycka?
 Et mer ell' mindre mått af det, som lustar, wana smycka,
 Som måst blir ondt ell' godt för oss, alt som wi det anse;
 Wi kalle ära när et stoft det andra öfwerlyser,
 Och när man höga tankar om hwars annars dårskap byser.

Sin ryktet talar til wårt pris, ell' det oss fälla må,
 Hwad är det? Människors behag, som döma wål ell' illa
 Af egen kärlek, wana, smak, sig måstedels förwilla,
 Wid skalet håsta, sällan plå i grunden insigt få;
 Hwad är wål mera falskt och blindt än ryktets rop och tankar?
 Kan sällhet i et ljud bestå, som likt med wädret wankar?

Si ofta döme lycklig den, som suckar wid sin lott;
 En arm, som söka skal sitt bröd, afvundas wid den rika,
 Som, lika torftig, sitt behof med sorg måst eftersöka;
 En hög och kräslig wännes wid sin pragt när han den fått,
 En ringa af en liten del långt mera nöje fattar;
 Ho är nu lycklig, rik och stor? Den sjelf sig således skattar.

Bibillad sällhet, som af tid och tycke wärdet dra'r,
 Ach! lösa grunder, huru snart förwändens i och falla?
 Och likwäl bygger sig på Er wårt mål, wår nöjen alla;
 Hwad under nöjet då är tomt och intet wärkligt har?
 Om ondt och godt, om wäl och we wi ständigt öf bedraga;
 Werlds omsorg! huru litet wärd är du, at öf intaga.

Men om ock något wärkligt swårt af plågor blir wår del,
 Nöd, sjukdom, brist och oförrätt wår lefnads kedja binder;
 Hwad är det mer? de äro öf, kan hånda, mindre hinder
 Uti wårt föresatta mål, än lyckans blida spel,
 Som nöjer, men förhufvar lätt: Ho wet? den dolda handen,
 Att snart fullborda sina wärk, tåks bruka dessa banden.

När wi om werld, om tid och lif städs råtta tankar ha,
 Hwad kunne wi wäl fordra här? hwad wille wi dock winna?
 An mer, än med en öfwad själ igenom werlden hinna,
 Och hwad Förshnen delar öf med hopp och stillhet dra:
 Wår lott, än mer och mindre huf, som han ser nödig wara,
 Skal ewighetens fulla dag en gång för öf förklara.

Sil detta huset har Du gått, från natt och skugga fri,
 Irene! Du, hvars lefnads väg med törne sädder varit,
 Hwad motgång och olycka nämns i dryga mått förfarit,
 Ut alla werldsens nöjen Dig en galla måtte bli:
 Allt rycktes undan för Ditt bröst, hwart sig Din åtra wände
 Blef allt förment: båd' dygd och fel Dig til olycka lände.

Du syntes icke ännad til så bitter lefnads gång,
 Naturen Dig de gåfswor gaf, som lycka tekna wille:
 Et hjerta ämt, behaglighet, et sinrikt wett och snille;
 Ach! Ut allt detta lände Dig til oro, qual och twång!
 Med mindre glants, med mindre dygd en ann til lycka hastat,
 Igenom samma fel som Dig i motgångs mörkret kastat.

Nen detta ödet, som så hårdt och sällsamt syntes Dig,
 Et witne war, at Himlen höll Din själ sin tuktan wärdig:
 Hon skulle snart sin luttring få och bli til målet färdig;
 Ty måste hon af ingen ting i tiden glädja sig,
 Ut werldsens nöjen henne ej i bojer skulle sätta,
 Som war för Ädel, sin och hög, at sig i stoftet mätta.

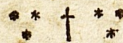
Nå drog den högsta kärleks hand Dig således til sig op:
 Den syn, för hwilken werlden förr med retand' strålar lysse,
 I grunden se och känna fick hwad störd hon i sig bysse.
 Den åtrån, som orolig förr kring tidens skatter lopp,
 Förbyttes i et stilla lugn, se'n werldsens hela wärde
 Ut känna och förakta Du af wett och öfning lärde.

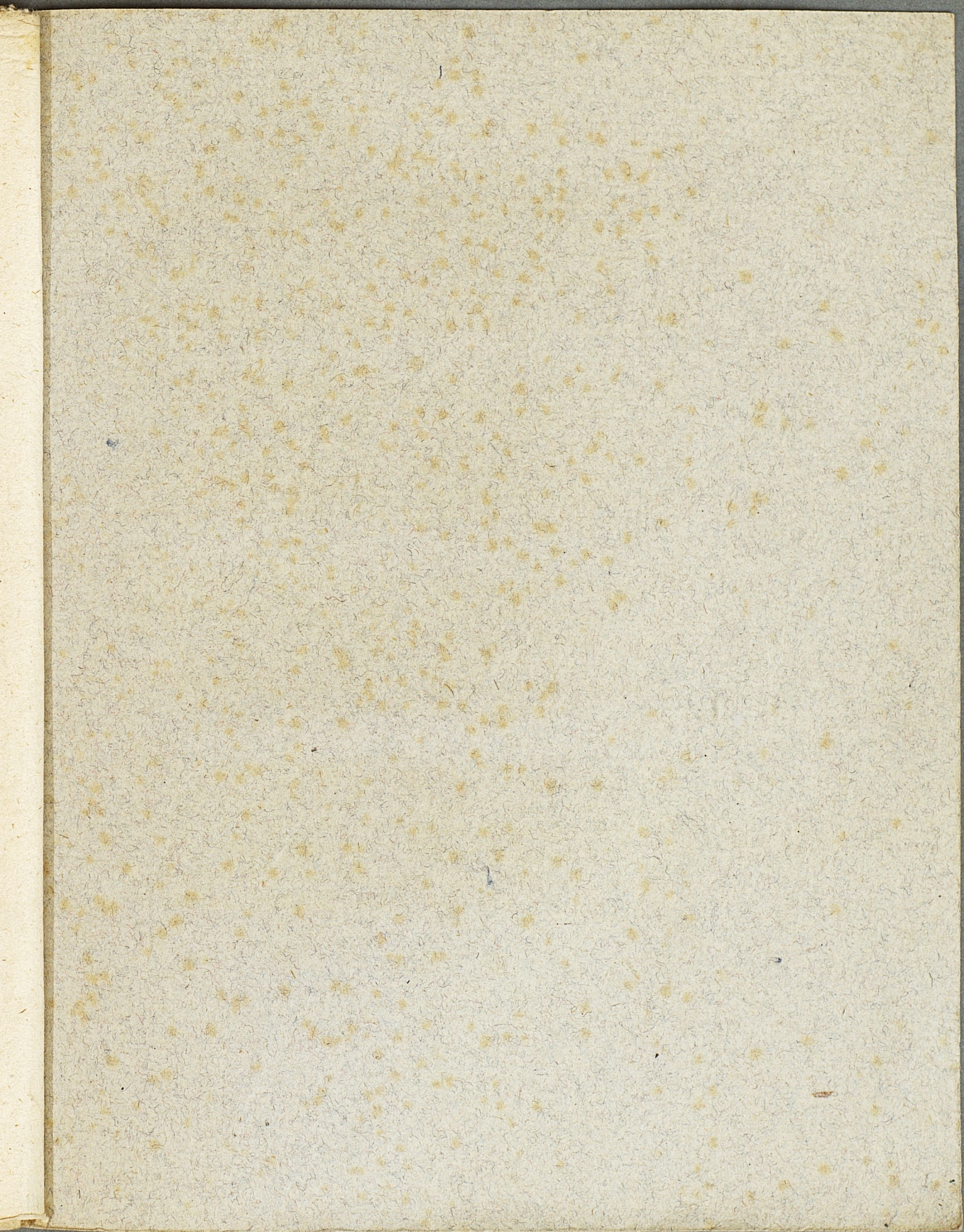
När själen således war beredd och lös från alla band,
 Så kom den sälla frihets stund, at kroppens of afbåda:
 O! hwad för öfwerlåtenhet bland smärtor sågs här råda,
 Och tolamodet ha uti et sinne öfwerhand,
 Som förr, af oro, Kunde ej i något hwila åga:
 Nu undergifwit, stilla, något i högsta nöd och plåga.

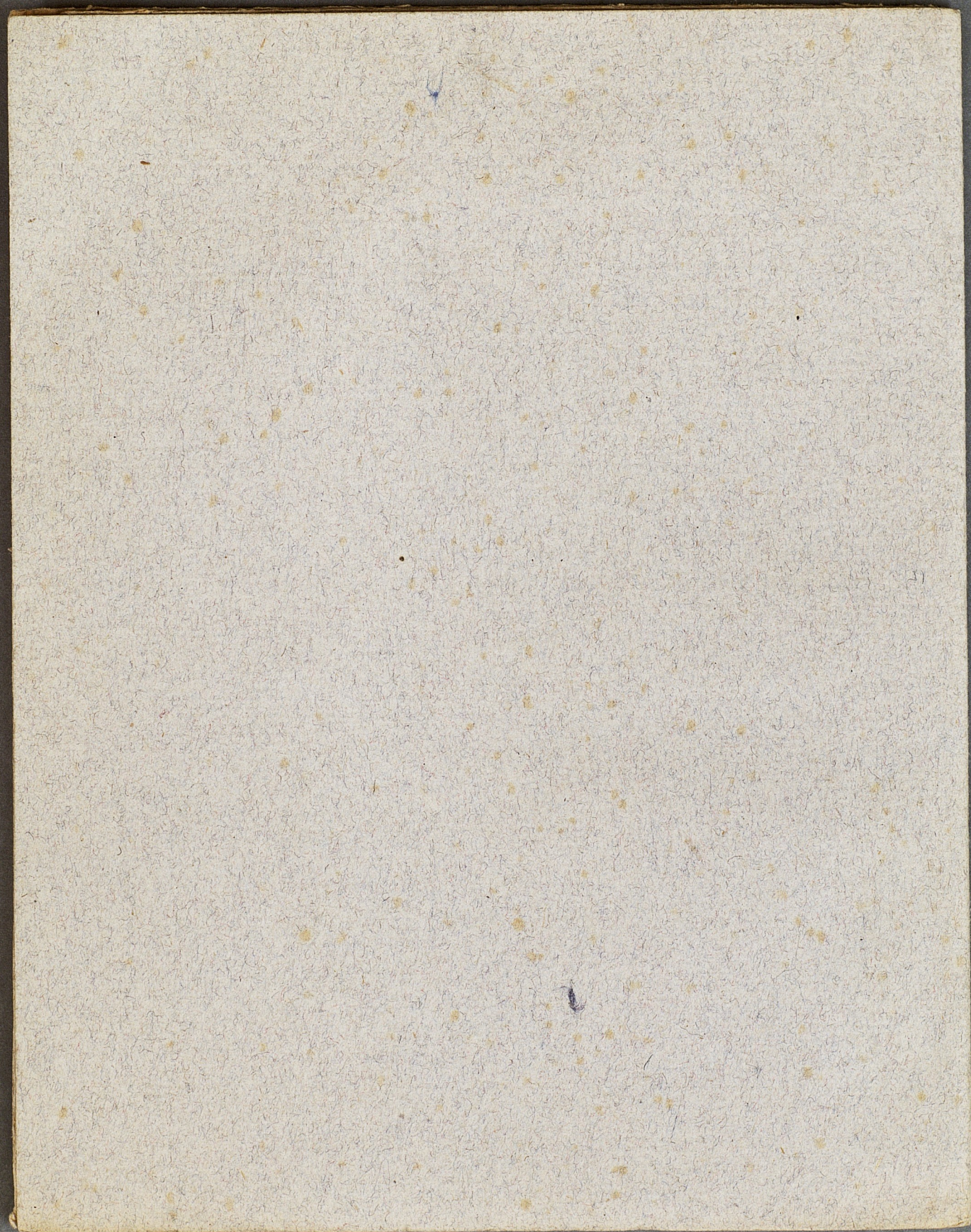
Nå lyser under tölken fram Försynnens dolba hand,
 Ut wi ock stundom kunna se af denna Sol en strimma,
 En orsak til des göromål wi efteråt förnimma,
 När han sitt mål fullbordat har, sin wiljas slut fullbragt,
 Des tuktan blir of dyr och huf, war plågor bli of kåra,
 Wi röna kärlek uti alt, fullbordan af Guds åra.

Sådant tillstånd gick Du bort, Irene, säll och glad;
 Den högste want sitt mål med Dig, och Du har lyckligt hunnit
 Utur en obehaglig dröm, som Dig i oro hunnit,
 Så länge Du i mörkrets natt här nedre låger had';
 Men tjante dock at wäcka Dig, at snart ur mörkret hinna,
 Och med så mycket högre lust, det nya huset finna.

Nu skådar Du Dig däri mått och stillar Ditt begär
 I det, som är wäsendtligt, och ej lida kan förändring;
 Om Du nu ser tillbaka på den korta tidsens wandring,
 Mån werldens tryck och oförrätt Dig minsta oro bår?
 Nej, om Du mins den låga mull, och hwad Dig derpå hånde,
 Så smakar Du, med dubbel frögd, förändring på elände.

www.books2ebooks.eu